

ÁLLATVÉDELEM

A MAGYARORSZÁGI ÁLLATVÉDŐ EGYESÜLETEK KÖZLÖNYE

SZERKESZTI

DR. KUKULJEVIĆ JÓZSEF

m. kir. állatorvos.

OSZK

III. évfolyam 1906. — I—XII. szám.

KIADJA AZ ORSZÁGOS ÁLLATVÉDŐ EGYESÜLET BUDAPESTEN

(IX., ERNŐ-UTCZA 11—13.)

ÁLLATVÉDELLEM

A MAGYARORSZÁGI ÁLLATVÉDELMI EGYESÜLET KÖZLÖNYE

DR. KUKULLYÁNYI LŐRINCZ

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

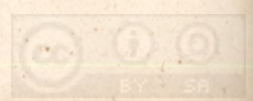

III. évfolyam 1906

Alapítványi Hely

KIADJA AZ ORSZÁGOS ÁLLATVÉDELMI EGYESÜLET BUDAPESTEN

IX. ÉVFOLYAM 11-12

TARTALOMJEGYZÉK

1. szám.

- Szerkesztőség:* Olvasóinkhoz.
Máday Izidor: Az állatok jogai és az embernek kötelességei az állatok iránt.
Monostori K.: Lókinzás, havas, sikos uton.
Kr. M.: Egy kiváló madárbarát ünnepeltetése Sopronban.
Vegyesek.
Egyesületi hírek.
Krump Miklós: A turista és az állatvédelem.

2. szám.

- Máday Izidor:* Az állatok jogai és az embernek kötelességei az állatok iránt (II.)
Dr. Zimmermann Ágoston: Kuruzslásról.
Morvay Gyula: Állatvédelem a vágóhidakon.
Vegyesek.
Egyesületi hírek.

3. szám.

- Máday Izidor:* Az állatok jogai és az embernek kötelességei az állatok iránt (III.)
Reisz Irén: Az állatok társas életéről.
Krump Miklós: Muck Endre.
K. J.: Gyermekvédelem és halandóság.
Vegyesek.
Egyesületi hírek.

4. szám.

- Máday Izidor:* Az állatok jogai és az embernek kötelességei az állatok iránt. (IV.)
Dr. Zimmermann Ágoston: A kanári madár ápolásáról.
Vegyesek.
Egyesületi hírek.

5. szám.

- A «Madarak és Fák» napja. (Körrendelet.)
Máday Izidor: Az állatok jogai és az embernek kötelességei az állatok iránt. (V.)
K. Nagy Sándor: Galamblovészetről.
Demuth Gyula: A veréb haszontevése.
Irodalom.

6. szám.

- Máday Izidor:* Az állatok jogai és az embernek kötelességei az állatok iránt (VI.)
Sólyom: Vadászat és állatvédelem.
Irodalom.
Egyesületi hírek.

7. szám.

- Dr. Verédy Károly †
Az O. Á. V. E. tisztelegése gróf Apponyi Albert vallás- és közoktatásügyi miniszter urnál.
Máday Izidor: Az állatok jogai és az embernek kötelességei az állatok iránt. (VII.)
Dr. Kukuljevič József: Az állatvédelem terjedése hazánkban.
Irodalom.
Vegyesek.
Egyesületi hírek.

8. szám.

- Dr. Kukuljevič József:* Az állatvédelem természettudományi szempontból nézve.
Sólyom: Éneklő szárnyasaink betegségei.
K. J.: A lóhus.
Irodalom.
Vegyesek.

9. szám.

Máday Izidor: Az állatvédelem az iskolában (I.)
Gyulai György: A tányérvas.
Vegyesek.

10. szám.

Máday Izidor: Az állatvédelem az iskolában (II.)
Márk Dezső: Az állatok nyelvezete.
Dr. Kukuljevič József: A Balaton mellől.
Vegyesek.
Egyesületi hírek.

11. szám.

Irodalmi pályázat.
Monostori: Kutyaól télire.
Róna Jenő: «Madarak és Fák napja» a középiskolában.
Vegyesek.
Egyesületi hírek.

12. szám.

Márk Dezső: Az állatok nyelvezete. (Folytatás.)
Ankét a madárvédelem tárgyában.
Vegyesek.
Egyesületi hírek.

OSZK

M. N. MÚZEUM KÖNYVTÁRA
I. Nyomt. Nővédeknapja.

1906. évi 541. sz.

teljes.

Ar. 1. 2. 12. számokra
redukált kiadása.

208. VII/10.

ÁLLATVÉDELLEM

○○○ A MAGYARORSZÁGI ÁLLATVÉDŐ EGYESÜLETEK KÖZLÖNYE ○○○

○○ KIADJA AZ ORSZÁGOS ÁLLATVÉDŐ EGYESÜLET BUDAPESTEN ○○

IX., Ernő-utca 11-13. sz. Telefon 85-12.

Ezen lap közleményeinek utánnymását nemcsak szívesen megengedjük,
hanem tisztelettel kérjük is.

Megjelenik egyszer havonként. || Előfizetési ára 1 évre 2 korona

III. ÉVFOLYAM

1906. JANUÁR

∴ 1. SZÁM ∴

Olvasóinkhoz.

Lapunk ezen számmal a III. évfolyamba lép. Midőn — rövid megszakítás után — az elmúlt évben a II. évfolyamot megindítottuk, a bevezető programban kitéztük az irányt, melyben haladni fogunk. Annak elbírálását, hogy mennyire sikerült megtartanunk a kitűzött irányt, tisztelt olvasóinkra bizzuk. Mi a magunk részéről örömmel látjuk, hogy lapunk mindinkább terjed. Egyes vidékeken oly lelkesedéssel karolták fel, hogy az immár 1500 példányban jelenik meg és a társadalomnak minden rétegében ismert.

Örömmel tapasztaltuk, hogy a vidéki társaságok lapunk hasábjain minden nevezetesebb eseményt közöltek; ezzel egyrészt szorosabb kapcsolatot teremtettek egymás között, másrészt hazánk nagyrésztében közismertté tették az egyes állatvédelmi mozzanatokot.

Olvasóink meggyőződhetnek róla, hogy igyekeztünk legjobb nevű szakíróinknak az állatvédelembe vágó különböző tárgyú és irányú eredeti közleményeivel lapunkat hasznos, kellemes, tanulságos tartalmu folyóirattá tenni és ezzel olvasóink érdeklődését minden irányban kielégíteni.

A most lefolyt évben szerzett tapasztalatok, egyes felmerült kívánságok még precízebben megjelölték az utat, melyen haladnunk kell. Hiszszük és reméljük, hogy a jövőben sikerülni fog eszméinket még nagyobb körben terjeszteni,

azok fontosságáról, nagy horderejéről még többeket meggyőzni és ezzel a magyarországi állatvédelemnek még több hivatkozást szerezni.

Erős akaratunk, eltökélt szándékunk a lapot még kedveltebbé tenni. Nem kívánunk ezért anyagi áldozatot, csak erkölcsi támogatást. Éppen ezért e helyen felkértünk mindenkit, elsősorban természetesen a vidéki társaságokat, elnökségeit, hogy törekvéseinket támogatni sziveskedjenek. Kérjük lapunk barátait, hogy ügyünket érintő közleményeikkel keressenek fel bennünket, hogy ily úton is egy-egy hasznos és közérdekű eszme felmerülése után a munkálkodásnak újabb teret nyithassunk.

Ujólag kérjük tehát olvasóink jóindulatú támogatását, hogy lapunk — mely hazánkban az első e téren — minél szélesebb körben elterjedjen és mi még fokozottabb tevékenységet fejthessünk ki és lapunkat idő múltán kibővíthessük.

Végül hálás köszönetet mondunk *Bátori Ármin, Demuth Gyula, Ferke Ágost, Fülel Sz. Lajos, K. Nagy Sándor, Kondrács Ágoston, Krump Miklós, Monostori Károly, Salva J., dr. Zimmermann Ágoston uraknak, Maros Erzs, Reisz Irén urhölgyeknek* és mindazoknak, akik az elmúlt évben közleményeikkel lapunkat támogatni szivesek voltak.

Budapest, 1906. január 1.

A szerkesztőség.

Az állatok jogai és az embernek kötelességei az állatok iránt.

HENRY S. SALT UTÁN.

Az állatok joga.

Herbert Spencer szerint minden embernek jogában áll azt tenni, amit akar, feltéve, hogy másokat hasonló szabadságukban meg nem akadályoz. Ezt a korlátolt szabadságot mindenki, mint jogot követelheti magának.

A kérdés az, hogyha az embereknek meg van ez a joga, megilleti-e ez a jog az állatokat is?

A legrégebbi időkben már komoly gondolkodók igenlőleg válaszoltak e kérdésre. Buddha és Pithagoras idejében már a lélekvándorlásáról fennálló hit értelmében tilosnak mondatott minden oly élő állat megölése, mely ártalmas nem volt. Seneca, Plutarchos és Porphyry, a római bölcsek magasabb álláspontra helyezkedve az állatokkal való emberséges bánásmódot a jószág nagy és általános elvének szempontjából ajánlották.

Porphyry szerint az értelmes lényeknek joguk van az igazságossághoz és így igazságosoknak kell lenniük az alsóbbrendű lényekkel szemben is.

A középkorban az állatokkal való igazságos bánásmód elve, alig képezte akár a tanítás, akár a tudományos tárgyalás anyagát.

Csak a XVIII. században a nemesebb eszmék felülkerekedésével lett általánosabb az állatok jogainak elismerése.

A XIX. században már egy angol író, Bentham, erélyesen sikra szállt az állatok jogainak megvédése érdekében. Szerinte a törvényhozásnak kötelessége megtiltani vagy megakadályozni mindent, ami a kegyetlenségre vezet. El kell tiltani minden kegyetlenséget az állatok irányában, akár mulatnivágyás, akár ingyenkedés szempontjából követetik el. A nevezett szerző idesorozza többek között a bika- és kakasviadalokat, a rókavadászatot stb.

Miért nem védene, mondja Bentham — a törvény minden élőlényt? Abban vagyunk, hogy a rabszolgákat védjük és folytatni fogjuk ott, hogy törődjünk az állatok ügyével, amelyek munkánkban segédkeznek és szükségleteinket kielégítik.

Ezt az első uttörő író sok más követte, az állatok jogainak elismerése mindinkább tért foglalt és 1811-ben az angol felsőházban Lord Erskine felszólalása útján került az állatok védelmének eszméje első ízben a törvényhozás elé. De csak 1822. június havában jött létre ugyancsak Angliában az első törvény, (Martin's Act) mely az állatokkal való rossz bánásmódot tilalmazta.

Azóta Angliában és másutt a törvény védelmébe vette bizonyos határig és bizonyos feltételek között az állatokat. De ez a védelem nem jelenti azt, hogy az állatoknak *jogai* is általában elismertettek volna és ilyen jogoknak általánosságban leendő követelése egyelőre céltalan volna, mert ha a törvényhozások az állatok jogát ki is mondanák, ezeket a jogokat az ember mindig és mindenütt saját érdekeinek és szükségleteinek alárendelné.

Az állatok jogának teljes elismerése ezidő szerint még csak a jövőtől várható és csak akkor létesülhet,

ha nem látunk örvényt az emberek és állatok között, hanem egy minden élőlényre egyaránt kiterjedő emberi érzés válik uralkodóvá.

Nem bocsátkozunk e tárgyban a bölcselkedés térré, nem kutatjuk, vajjon megtagadható-e a lélek, az értelem, az érzés az állatoktól, mert az idevágó fejtegetések messze vezetnének és egyik-másik féltékenyen őrzött hitet vagy érzelmet sértenének.

Beérjük azzal, hogy rámutassunk arra a kétségbevonhatlan tényre, hogy az az ösztönszerű felháborodás vagy részvét, melyet az ember szenvedésének láttára érzünk, alig különbözik attól, melyet egy állat szenvedése idéz fel bennünk.

Igaz, hogy az ilyen önkéntelen rokonszenv által előidézett érzelem és részvét alapján még nem tartjuk magunkat kötelezve arra, hogy az állatoknak is jogokat adjunk. De zsarnokhoz vagy a hóhérhoz nem férközhetik az a gondolat, hogy áldozatával egyenlő. De ha a hasonlóság eszméje egyszer felébredt, akkor a zsarnokság halálharangja megcsendül és a jogok megadásától csak egy lépés választ el bennünket.

Tekintsünk vissza vagy száz évet és látjuk, hogy a négerek sorsa alig volt jobb, mint ma az állatoké. Ugyanazok az előítéletek, téveszmék alapján voltak a négerek is lealacsonyítva, megvetve és szolgaságban tartva. Annak idején egy Aristoteles felvetette azt a kérdést, vajjon egy rabszolga embernek tekinthető-e? Azon az alapon, hogy a barátság csak a hasonlóság révén érvényesülhet, úgy fejezte ki magát, hogy „az ember nem lehet barátja a lónak, a marháknak vagy a rabszolgáknak, mert a rabszolga nem egyéb, mint egy élő eszköz és egy eszköz nem egyéb, mint egy lélek nélkül való rabszolga.“

A zsarnokság sugallta törvények fosztották meg a legujabb időkig, a rabszolgaság megszűntéig, a rabszolgákat minden jogtól. Lehet, hogy eljön az az idő, midőn az állatok irányában fennálló zsarnokság az előítéletek megszűntével helyet fog adni a teljes igazságosságnak és a ma még teljesen elnyomott állatok is részesülnek majd az őket megillető jogokban.

A gondolkodó és emberséges érzelmű emberre nézve, eltekintve az állatok jogainak kérdésétől a dolog úgy áll, amint azt egy régi író oly találóan kifejezte: „A fájdalom mindig csak fájdalom marad, akár emberrel, akár állattal éreztetjük. Minden érző lény, melyet fájdalom ér, legyen az akár ember, akár állat, szenved. És egy fájdalom éreztetése, melyet az illető lény meg nem érdemelt, melyből semmi jó vagy haszon nem következhetik és melynek éreztetése egyszerűen a nagyobb

erő vagy rosszlelkűség kifolyása, kétségbevonhatlan kegyetlenség vagy igazságtalanság annak a részéről, aki a fájdalom okozója.

A mondottakat összefoglalva az állatok joga abban a korlátolt szabadságban állana, hogy természetszerű életet élhetnek, azaz egy életet, mely az egyes egyedek fejlődésének kedvez, de mely a társadalom állandó szükségleteinek és érdekeinek marad alárendelve.

Ha ölnünk kell, akár embert, akár állatot, öljünk, de végezzünk minél gyorsabban. Éreztesük a fájdalmat ha kell, de a földolog, hogy meg legyünk győződve a fájdalom okozásának elkerülhetetlen szükségéről. Szükségtelen fájdalmat és szenvedést ne okozunk, ne kíséreljük meg lelkiismeretünknek üres és alaptalan érvekkel való elaltatását. Jól mondja Leigh Hunt, hogy „ha már a fájdalom és szenvedés létezik, ez nem jelenti azt, hogy mint egy örült azon legyek, hogy több és nagyobb legyen mind a kettő“.

Máday Izidor.

Lókinzás havas, sikos uton.

E lapok mult évi 10-ik számában — a létező kivételek megtisztelésével — kárhóztató szavakkal illettem a székesfővárosi lókinzó tulajdonosokat és kocsisaikat s felkértem őket saját érdekükben, hogy ettől a nem a 20-ik századba való, káros és egyben inhumánus a fővárosra, de annak révén az egész országra is szégyentborító lóhasználási gyakorlattól álljanak végre el.

Részletekbe nem bocsátkozva vádoltam meg őket a lósanyargatással, további mondandóimnak tartván fenn a részletezést.

Az akkor megütött alapakkordon megindulva im itt most folytatom, illetőleg részleteiben előadom hát a lókinzások neveit, melyeket az ők vétkeiül rovok fel. Előadom itt ezeket azért, hogy orvoslásukra nézve is elmondhassam vélekedésemet és legjobb akaratu tanácsaimat.

Aki havazások, ólmos esőzések, jégtükörré fagyott utak idején pl. fáradságot vesz magának arra, hogy a forgalmasabb utczákon a lófogatókat megfigyelje, oly lósanyargatóknak lehet tanuja, amelyek — enyhén szólva — legalább is elszomorítók.

A tulzsarolástól és koplaltatástól rendszerint rossz bórben és erőben levő két ló után oda van amugy átabotába akasztva egy nyikorgó tengelyű, otromba, magában már tulsulyos jármű, amelyen — mondjuk, hogy nem 1000, hanem csak 900 téglá van, amely kerekszám 3600 kg. Ezt kell elhuzni, mondjuk a kőbányai, vagy óbudai téglagyártól az István-utrá. 6—700 kg. élsúlyu két lónak számot ténne ez a terü teljesen kedvező körülmények között is, t. i. ha az a két állat jobb erőben, a szekér rendben volna s a nagy távolság és sikos ut se esnék hátrányosan a serpenyőbe.

Am mindezen kedvezőtlen viszonyhoz és körülményhez rendszerint hozzájárul egy — nemtörődömségből, vagy tudatlanságból eredő — súlyos körülmény, az t. i., hogy az a két ló nincs az utviszonyhoz mérten megpatkolva. Hát én ugyan nem tudom, de azt kell hinnem, hogy kapaszkodásra alkalmas és arra nem alkalmas, sikos ut között az a fogattulajdonos és kocsis vagy nem tud vagy nem akar különbséget tenni. Inkább nem akar, mint nem tud, mert hiszen alig lehetséges az, hogy ő maga is ne tapasztalta volna önmagán a sikos utnak felettén bizonytalan s nagyon fárasztó voltát.

Akárhogy van, az a két nyomorult pára tükörsimára kopott patkókkal erőlködik a tükörsima talajon a mondott terít vonszolni, de hogyan, mikor kapaszkodni képtelen! Az eredmény — nézze meg bárki — az, hogy a verejtékben uszó, félelmében reszkető, haladni nem tudó párát ostorral véli iskolázhatónak, iskolát sohase látott kocsisa, minék a ló még erősebb elcsuszása és felbukása a következménye.

Már most következik a lónak lábraállítási kísérlete, persze oktondi módon, fülnek, faroknak ránczigálásával ostornak, csizmasaroknak brutális igénybevételeivel. Ez a kísérlet gyakran félórákig is eltart, ha csak valaki le nem veszi a pokróczot a bakról, hogy azt a ló lábai alá terítse s ekként segítse a felkelhetésben. Hogy esetleg hiábavaló ez is, mert a ló felbukás közben lábát ficzomitotta vagy csontját törte — az se ritkaság. Ilyenkor egész csődület kerekedik . . . a kocsis káromkodik . . . ha van közelben pálinkás bolt (s dehogyan nincs!) egy kis sziverősítőt vesz ott magába, aztán tanakodik, hogy mit is kellene csinálni? Mert hanyag gazdája nem tanította ki, hogy az állatvédő-egyesülettől ily esetben mentőkocsit lehet kérni. A legtöbb azt se tudja, hogy van-e ily intézmény e világon s mitől jó az.

Még szerencse az, ha egy rendőr értesül ily balesetről, mert az már tud is, akar is intézkedni.

De tegyük fel, hogy a ló talpra állt. Hát ott vagyunk, ahol az előbb. Tesz egy pár lépést most már még bizonytalanabb az ijedtségtől, de a vége sokszor az, hogy azt a téglát ugyan hiába várják, mert a most már végképp kimerült állat még az üres szekeret se bírná továbbítani.

Am hát kérdezzük meg már most, hogy mibe kerülne ugyan bizony ennek az embertelen, a lóra kinző, a tulajdonosra káros eljárásnak elejét venni? Kerülne legjobb segítség esetén 72 fillérbe, eléggé megfelelő segítség esetén pedig 40, mond negyven fillérbe.

De hát mindenki tudja, csak éppen az ilyen hanyag tulajdonos és kocsis *nem akarja* tudni, hogy néhány jégszeg, melyet a patkókba erősítünk, már jelentékenyen biztosabb és könnyebb teszi a lóra a sikos uton való mozgást, még inkább persze az u. n. téli sarkos patkóval való vasalás, melyet gondosabb tulajdonosok lovain minden nap lát, de amit követni gondtalan és könnyelmű.

Az éfélé.patkóba mindannyiszor, ahányszor arra a sikos ut miatt szükség van, éles vagy hegyes sarkokat és körmöket lehet becsavarni s ha nincs már azokra szükség, ismét lecsavarni. De persze ez némi kis munkával jár és jégszeg alkalmazása esetén 40, éles sark használása esetén pedig 72 fillérbe kerül, hát azt véli az a rosszul számító tulajdonos és kocsis, hogy jobb a patkósarok csavargatás helyett pálinkamérőkben csavarogni s azt a pénzt erre a lélekölő italra adni! Dehogy fordul meg az ilyen ember eszében, hogy avval a 40 vagy 70 fillér kiadással 40 vagy 70, avagy még több forint értékű lovát mentheti meg az időelötti megromlástól s esetleg a végelpusztulástól.

Hát ime: itt a figyelmeztetés, fontolja meg — s ahhoz képest cselekedjék.

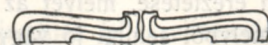
Feltevén már most vagy azt, hogy igen is követi a tanácsot, vagy azt, hogy e tanács nélkül ellehet, mert télviz idején az említett alkalmas patkóval vasaltatja lovát tanács nélkül is — esetet hozok fel okulására, amit számtalanszor látok ugyancsak kinjára a lónak és kárára a gazdának.

Az az éles és hegyes sarok meg köröm a patkón, nagy jótétemény — mint láttuk — a jeges, sikos talajon munkálkodó lóra s hasznos a gazda zsebére is, de káros is lehet abban, hogy avval a ló különösen az istállóban való állás és fekvés közben végtagjait igen súlyosan is, megsértheti.

Mondom, számtalanszor látom azt az esetet, hogy igen helyesen, téli éles patkót veret fel a gazda vagy a kocsis, lovára, de aztán igen helytelenül, nem hederít többé reá. Pedig a rend és okszerűség az volna, hogy ha nincs már munkában a ló, csavarják le a patkói hegyes vagy éles körmeit és sarkait s ismét srófolják fel, ha sikos utra, munkálkodni megy és a rend és okszerűség hozza magával azt is, hogy ha azoknak a körmöknek és sarkoknak a jégen való kapaszkodásra hivatott élei és hegyei használás közben letompulnak, élesítsük, hegyesítsük meg azokat újra, hogy megint kellő szolgálatot tehessenek s tegyük meg ezt annál inkább, mivel olcsóbb ez így, mint az új sarkok s körmök vásárlása.

Mondom, hogy aki nem fordít gondot ilyen sikamlást gátló patkók alkalmazására s nincs gondja arra se, hogy azok, mikor kell, jók legyenek, mikor meg nem kell, pártatiprások, könyökzuzódások alakjában károsodásra alkalmat ne szolgáltatassanak: az ne vessen másra, csak önmagára s legyen elkészülve, hogy a lókárosodások és ezekkel kapcsolatos kellemetlenségek, sok keserű órát fognak neki okozni s bugyellárisán sokszor fognak igen érzékenyen eret vágni. Nem nagy áldozattal jár mindennek a megelőzése, kövesse hát, a kit illet — ha ingyenes is — a jó tanácsot.

Monostori Károly.

Egy kiváló madárbarát ünnepeltetése Sopronban.

A „Soproni Szépitő“- „Dunántuli Turista“- „Soproni Állatvédő“- egyesületek és a soproni „Löver Bizottság“ november 29-én — az ünnepelt névnapjának előestéjén — a soproni „Warisch“-erdészlak közelében, a városi vendéglő helyiségeiben szépen sikerült társas estélyt rendeztek *Muck Endre* soproni városi erdőgondnok 30 éves szolgálati jubileuma alkalmából és ez alkalommal a jubiléumot — ki mind a négy egyesület körül kiváló érdemeket szerzett — a régen megérdemelt kitüntetésben részesítette.

Muck urért küldöttség ment, s midőn az ünnepelt a csinosan diszitett, zsufolásig megtelt terembe lépett, harsogó éljenekkel és a Rákóczy-indulóval fogadták.

Az ünnepi szónoklatot a négy egyesület megbízásából *Hatvan Ferenc* tanár a Dunántuli Turista Egylet elnöke és az Állatvédő Egyesület alelnöke tartotta és bőven ecsetelte az ünnepeltnek mind a négy egyesületben szerzett érdemeit.

Ezután az egyesületek elnökei rövid beszédek után átnyújtották az ünnepeltnek a diszoklevelet, melylyel tiszteletbeli tagnak választották meg, a „Löver“ bizottság pedig egy elismerő oklevelet nyújtott át.

Helyszüke miatt a beszédeknek csak azon részeit közölhetjük, melyek ügyünket érintik. *Hatvan Ferenc* tanár beszédében kiemelte *Muck* ur azon érdemeit is, melyeket az állatvédő egyesület fenállása óta a hasznos madaraknak védelme, téli etetése és a mesterséges madárodúk alkalmazásával szerzett.

A soproni állatvédő egyesület megbízásából pedig az I. titkár a következő beszédet tartotta:

Tisztelt Hölgyek és Urak!

Tisztelt *Hatvan Ferenc* tanár ur a Dunántuli Turista Egyesület elnöke szives volt már *Muck Endre* városi erdőgondnok urnak, a soproni állatvédő egyesület választmányi — most már tiszteletbeli — tagjának egyesületünk körül szerzett érdemeit nagy vonásokban méltatni. (Éljenzés.) De ha ezt nem is emelte volna ki ma, maga a természetbarát is tapasztalhatta, hogy utain madarak dala kíséri, nem úgy, mint talán tíz évvel ezelőtt. Ezt nagyrészt *Muck Endre* erdőgondnok urnak köszönhetjük. (Éljenzés.) Most, amikor legjobb énekeseink, mint vándormadarak, más világrészekben, más országokban keresik eledelüket, mert ezt most nálunk nem találják, láthatjuk, hogy azon madaraink, amelyek télen át is nálunk maradnak, mily számban és mily szorgalommal tisztítják meg a kertek és erdők fáit és bokrait

a kártékony rovarok petéitől; láthatjuk, hogy hogyan végeznek el ingyenesen egy olyan munkát, amely munkát elvégezni emberi kezek sohasem lesznek képesek. Amellett még azt sem kérdezik a kis munkások, hogy annak a fának vagy bokornak a tulajdonosa tagja-e azon egyesületnek, amely egyesület őket megvédelmezni hivatva van.

Igy az ünnepelt, mint buzgó madárvédő, törekvéseink nemcsak ideális, hanem azok közhasznú irányában is kötelezett le bennünket. (Hosszan tartó éljenzés.)

Csak azt kell még megemlítenem, hogy a soproni állatvédő egyesület f. hó 25-én tartott rendkívüli közgyűlésen *Muck Endre* urat a madárvédelem terén és az egyesület körül számos éven át szerzett kiváló érdemei elismerésül nagy lelkesedéssel és egyhangulag tiszteletbeli tagjául választotta meg. (Éljenzés.)

Szavaimat azon, valamennyiünk szivéből fakadó kívánsággal zárom, hogy tartsa meg Isten *Muck Endrét* még számos éven át úgy a soproni állatvédő egyesület, mint a hasznos madarak javára. A diszoklevelet ezennel van szerencsénk tisztelettel átnyújtani. (Hosszantartó harsogó éljenzés.)

A hivatalos beszédeken kívül még több beszéd is tartatott, melyek közül különösen nagy tetszésben részesült *Menyhárd Frigyes* soproni evang. lelkész uré, ki saját alkalmi költeményét adta elő.

Ezután az ünnepelt és az ünneplők virradtig együtt maradtak.

Kr. M.

VEGYESEK.

A Szt.-Gotthardhágo kutyáiról. A szentgotthárdi hágo az elmúlt évben ugyancsak sok áldozatot követelt, de a menház derék *szentbernáthegyi kutyái* is kitétek magukért; összesen 302 emberéletet mentettek meg!

Figyelmeztetés. A „Leipziger Tierschutzverein“ a sajtó útján figyelmezteti a lótulajdonosokat, hogy — saját jól felfogott érdekükben — óvakodjanak attól, hogy a hideg idő beálltával lovaik szőrét egészen rövidre vágassák és mindössze pár milliméternyi hosszúságban hagyják meg a ló természetadta védőtakaróját. De még helytelenebb az az ott divó szokás, hogy a ló hátán és lábszárain meghagyják a hosszú szőrt, míg egyebűt — és pedig éppen a legérzékenyebb helyeken — egész rövidre vágják. Ily módon a ló a legkülönbébb megkülönböztető nyavalyának van kitéve.

A bagoly roppant sok egeret pusztít el. Egy krajnai gazda kileste a fészket s egyik nap ötvennél több egeret szedett ki belőle. Másnap ennek daczára megint annyi volt a fészkekben az egérhulla, pedig ez csak a fiókáknak szólt, mert a jóévtágyu öregek már kint a mezőn jó sokat fel-lakmároztak. Azért ne üldözzük a bagolyfészkeket.

Am mindezen kedvezőtlen viszonyhoz és körülményhez rendszerint hozzájárul egy — nemtörődomségből, vagy tudatlanságból eredő — sulyos körülmény, az t. i., hogy az a két ló nincs az utviszonyhoz mértén megpatkolva. Hát én ugyan nem tudom, de azt kell hinnem, hogy kapaszkodásra alkalmas és arra nem alkalmas, sikos ut között az a fogattulajdonos és kocsis vagy nem tud vagy nem akar különbséget tenni. Inkább nem akar, mint nem tud, mert hiszen alig lehetséges az, hogy ő maga is ne tapasztalta volna önmagán a sikos utnak felettén bizonytalan s nagyon fárasztó voltát.

Akárhogy van, az a két nyomorult pára tükörsimára kopott patkókkal erőlködik a tükörsima talajon a mondott terüt vonszolni, de hogyan, mikor kapaszkodni képtelen! Az eredmény — nézze meg bárki — az, hogy a verejtékben uszó, félelmében reszkető, haladni nem tudó párát ostorral véli iskolázhatónak, iskolát sohase látott kocsisa, minék a ló még erősebb elcsuszása és felbukása a következménye.

Már most következik a lónak láburaállítási kísérlete, persze oktondi módon, fülnek, faroknak ránczigálásával ostornak, csizmasaroknak brutális igénybevételevel. Ez a kísérlet gyakran félórákig is eltart, hacsak valaki le nem veszi a pokróczot a bakról, hogy azt a ló lábái alá terítse s ekként segítse a felkelhetésben. Hogy esetleg hiábavaló ez is, mert a ló felbukás közben lábát ficzomitotta vagy csontját törte — az se ritkaság. Ilyenkor egész csődület kerekedik . . . a kocsis káromkodik . . . ha van közelben pálnkás bolt (s dehogy nincs!) egy kis sziverősítőt vesz ott magába, aztán tanakodik, hogy mit is kellene csinálni? Mert hanyag gazdája nem tanította ki, hogy az állatvédő-egyesületől ily esetben mentőkocsit lehet kérni. A legtöbb azt se tudja, hogy van-e ily intézmény e világon s mitől jó az.

Még szerencse az, ha egy rendőr értesül ily balesetről, mert az már tud is, akar is intézkedni.

De tegyük fel, hogy a ló talpra állt. Hát ott vagyunk, ahol az előbb. Tesz egy pár lépést most már még bizonytalanabb az ijedtségtől, de a vége sokszor az, hogy azt a téglát ugyan hiába várják, mert a most már végképp kimerült állat még az üres szekeret se bírná továbbítani.

Am hát kérdezzük meg már most, hogy mibe kerülne ugyan bizony ennek az embertelen, a lóra kinzó, a tulajdonosra káros eljárásnak elejét venni? Kerülne legjobb segítség esetén 72 fillérbe, eléggé megfelelő segítség esetén pedig 40, mond negyven fillérbe.

De hát mindenki tudja, csak éppen az ilyen hanyag tulajdonos és kocsis *nem akarja* tudni, hogy néhány jégszeg, melyet a patkókba erősítünk, már jelentékenyen biztosabbá és könnyebbé teszi a lóra a sikos uton való mozgást, még inkább persze az u. n. téli sarkos patkóval való vasalás, melyet gondosabb tulajdonosok lovain minden nap lát, de amit követni gondtalan és könnyelmű,

Az éféle patkóba mindannyiszor, ahányszor arra a sikos út miatt szükség van, éles vagy hegyes sarkokat és körmöket lehet becsavarni s ha nincs már azokra szükség, ismét lecsavarni. De persze ez némi kis munkával jár és jégszeg alkalmazása esetén 40, éles sark használása esetén pedig 72 fillérbe kerül, hát azt véli az a rosszul számító tulajdonos és kocsis, hogy jobb a patkósarkok csavargatás helyett pálnkamérőkben csavarogni s azt a pénzt erre a lélekölő italra adni! Dehogy fordul meg az ilyen ember eszében, hogy avval a 40 vagy 70 fillér kiadással 40 vagy 70, avagy még több forint értékű lovát mentheti meg az időelötti megromlástól s esetleg a végelpusztulástól.

Hát ime : itt a figyelmeztetés, fontolja meg — s ahhoz képest cselekedjék.

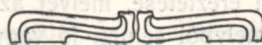
Feltevén már most vagy azt, hogy igen is követi a tanácsot, vagy azt, hogy e tanács nélkül ellehet, mert télviz idején az említett alkalmas patkóval vasaltatja lovát tanács nélkül is — esetet hozok fel okulására, amit számtalanszor látok ugyancsak kinjára a lónak és kárára a gazdának.

Az az éles és hegyes sark meg köröm a patkón, nagy jótétemény — mint láttuk — a jeges, sikos talajon munkálkodó lóra s hasznos a gazda zsebére is, de káros is lehet abban, hogy avval a ló különösen az istállóban való állás és fekvés közben végtagjait igen sulyosan is, megsértheti.

Mondom, számtalanszor látom azt az esetet, hogy igen helyesen, téli éles patkót veret fel a gazda vagy a kocsis, lovára, de aztán igen helytelenül, nem hederít többé reá. Pedig a rend és okszerűség az volna, hogy ha nincs már munkában a ló, csavarják le a patkói hegyes vagy éles körmeit és sarkait s ismét srófolják fel, ha sikos utra, munkálkodni megy és a rend és okszerűség hozza magával azt is, hogy ha azoknak a körmöknek és sarkoknak a jégen való kapaszkodhatásra hivatott élei és hegyei használás közben letompulnak, élesítsük, hegyesítsük meg azokat újra, hogy megint kellő szolgálatot tehessenek s tegyük meg ezt annál inkább, mivel olcsóbb ez így, mint az új sarkok és körmök vásárlása.

Mondom, hogy aki nem fordít gondot ilyen sikamlást gátló patkók alkalmazására s nincs gondja arra se, hogy azok, mikor kell, jók legyenek, mikor meg nem kell, pártatiprások, könyökcuzódások alakjában károsodásra alkalmas ne szolgáltatassanak: az ne vessen másra, csak önmagára s legyen elkészülve, hogy a lókárosodások és ezekkel kapcsolatos kellemetlenségek, sok keserű órát fognak neki okozni s bugyellárisán sokszor fognak igen érzékenyen eret vágni. Nem nagy áldozattal jár mindennek a megelőzése, kövesse hát, a kit illet — ha ingyenes is — a jó tanácsot.

Monostori Károly.

Egy kiváló madárbarát ünnepeltetése Sopronban.

A „Soproni Szépitő“- „Dunántuli Turista“- „Soproni Állatvédő“-egyesületek és a soproni „Löver Bizottság“ november 29-én — az ünnepelt névnapjának előestéjén — a soproni „Warisch“-erdészlak közelében, a városi vendéglő helyiségeiben szépen sikerült társas estélyt rendeztek *Muck Endre* soproni városi erdőgondnok 30 éves szolgálati jubileuma alkalmából és ez alkalommal a jubiléumot — ki mind a négy egyesület körül kiváló érdemeket szerzett — a régen megérdemelt kitüntetésben részesítette.

Muck urért küldöttség ment, s midőn az ünnepelt a csinosan díszített, zsufolásig megtelt terembe lépett, harsogó éljenekkel és a Rákóczy-indulóval fogadták.

Az ünnepi szónoklatot a négy egyesület megbízásából *Hatvan Ferenc* tanár a Dunántuli Turista Egyesület elnöke és az Állatvédő Egyesület alelnöke tartotta és bőven ecsetelte az ünnepeltnek mind a négy egyesületben szerzett érdemeit.

Ezután az egyesületek elnökei rövid beszédek után átnyújtották az ünnepeltnek a díszoklevelet, mellyel tiszteletbeli tagnak választották meg, a „Löver“ bizottság pedig egy elismerő oklevelet nyújtott át.

Helyszüke miatt a beszédeknek csak azon részeit közölhetjük, melyek ügyünket érintik. *Hatvan Ferenc* tanár beszédében kiemelte *Muck* ur azon érdemeit is, melyeket az állatvédő egyesület fenállása óta a hasznos madaraknak védelme, téli etetése és a mesterséges madárodúk alkalmazásával szerzett.

A soproni állatvédő egyesület megbízásából pedig az I. titkár a következő beszédet tartotta:

Tisztelt Hölgyek és Urak!

Tisztelt *Hatvan Ferenc* tanár ur a Dunántuli Turista Egyesület elnöke szives volt már *Muck Endre* városi erdőgondnok urnak, a soproni állatvédő egyesület választmányi — most már tiszteletbeli — tagjának egyesületünk körül szerzett érdemeit nagy vonásokban méltatni. (Éljenzés). De ha ezt nem is emelte volna ki ma, maga a természetbarát is tapasztalhatta, hogy utain madarak dala kíséri, nem úgy, mint talán tíz évvel ezelőtt. Ezt nagyrészt *Muck Endre* erdőgondnok urnak köszönhetjük. (Éljenzés.) Most, amikor legjobb énekeseink, mint vándormadarak, más világresztekben, más országokban keresik eledelüket, mert ezt most nálunk nem találják, láthatjuk, hogy azon madaraink, amelyek télen át is nálunk maradnak, mily számban és mily szorgalommal tisztítják meg a kertek és erdők fáit és bokrait

a kártékony rovarok petéitől; láthatjuk, hogy hogyan végeznek el ingyenesen egy olyan munkát, amely munkát elvégezni emberi kezek sohasem lesznek képesek. Amellett még azt sem kérdezik a kis munkások, hogy annak a fának vagy bokornak a tulajdonosa tagja-e azon egyesületnek, amely egyesület őket megvédelmezni hivatva van.

Igy az ünnepelt, mint buzgó madárvédő, törekvéseink nemcsak ideális, hanem azok közhasznú irányában is kötelezett le bennünket. (Hosszan tartó éljenzés.)

Csak azt kell még megemlítenem, hogy a soproni állatvédő egyesület f. hó 25-én tartott rendkívüli közgyűlésen *Muck Endre* urat a madárvédelem terén és az egyesület körül számos éven át szerzett kiváló érdemei elismerésül nagy lelkesedéssel és egyhangulag tiszteletbeli tagjául választotta meg. (Éljenzés.)

Szavaimat azon, valamennyiünk szívéből fakadó kívánsággal zárom, hogy tartsa meg Isten *Muck Endrét* még számos éven át úgy a soproni állatvédő egyesület, mint a hasznos madarak javára. A díszoklevelet ezennel van szerencsénk tisztelettel átnyújtani. (Hosszantartó harsogó éljenzés.)

A hivatalos beszédeken kívül még több beszéd is tartatott, melyek közül különösen nagy tetszésben részesült *Menyhárd Frigyes* soproni evang. lelkész uré, ki saját alkalmi költeményét adta elő.

Ezután az ünnepelt és az ünneplők virradtig együtt maradtak.

Kr. M.

VEGYESEK.

A Szt.-Gotthardhágo kutyáiról. A szentgotthárdi hágo az elmúlt évben ugyancsak sok áldozatot követelt, de a menház derék *szentbernáthegyi kutyái* is kitétek magukért; *összesen 302 emberéletet mentettek meg!*

Figyelmeztetés. A „Leipzigier Tierschutzverein“ a sajtó útján figyelmezteti a lótulajdonosokat, hogy — saját jól felfogott érdekükben — óvakodjanak attól, hogy a hideg idő beálltával lovaik szőrét egészen rövidre vágassák és mindössze pár milliméternyi hosszúságban hagyják meg a ló természetadta védőtakaróját. De még helytelenebb az az ott divó szokás, hogy a ló hátán és lábszárain meghagyják a hosszú szőrt, míg egyebütt — és pedig éppen a legérzékenyebb helyeken — egész rövidre vágják. Ily módon a ló a legkülönbébb meghülésokozta nyavalyának van kitéve.

A bagoly roppant sok egeret pusztít el. Egy krajnai gazda kileste a fészket s egyik nap ötvennél több egeret szedett ki belőle. Másnap ennek daczára megint annyi volt a fészkekben az egérhulla, pedig ez csak a fiókáknak szólt, mert a jóévtágyu öregek már kint a mezőn jó sokat felakmáoztak. Azért ne üldözzük a bagolyfészkeket,

As állatok védelme érdekében. Az olasz parlamentben most folyó tárgyalás alkalmából, amely a madárvédelem és az új vadásztörvények kérdésével foglalkozik, az ausztriai állatvédegyesületek petícióval fordultak a pápához, hogy az Olaszországban annyira elharapódzott állatkinzást s márdarposztitást lehetőleg akadályozza meg s különösen a papi és tanítói kart kérje meg e humánus terv támogatására. A petíciót Széchen gróf vatikáni nagykövetség fogja a pápának átadni.

Hálás madarak. 1901. január közepe körül történt, beszéli Farkas Lajos műkertész, a „Kert” című folyóiratában az azelőtti állásomban, hogy felmentem a kastélyba, a cseresep növényeket kicsérélni a szalonban, ott dolgozgatok, egyszerre csak jön öméltósága a grófné és azt mondja: „Kertész, mára nagy hó esett, látja ezek a sok cinegék és tengelicék, melyek itt a ház körül a fákon vannak, most nem lelnek eledelt, mert a hó mindent eltakart. Azért kérem, csináljon egy olyan trigli-féle vályucskát négy lábbal, hogy abba adhassak nekik tökmagot, mert a deszkáról lehull és csak kárba megy.”

Én végezve a dekorálást, azonnal teljesítettem urnóm parancsát, megcsináltam a madáretető vályut s fölvittem. Kitettem az altánra, mert a kastély emeletes volt; kijött a grófné is és egy zacskóból ő maga tett bele tökmagot. Ekkor otthagytuk.

Egy pillanatig néztük az ablakon, hogy sereglenek a madarak a vályura és vizzik s eszik a tökmagot.

Ekkor így szólt a grófné: „Lássa, kertész, ezek a szegény madarak busásan meghálálják azt a kis tökmagot, amit adok nekik, mert itt az én kertemben sohasem pusztít a hernyó és nem is kell hernyóznia.”

Igaza volt a méltóságos grófnénak. Én 3 évig voltam kertésze, de sohasem hernyóztam, dacára annak, hogy volt vagy háromszáz darab gyümölcsfa.

Állatvédőklinika Chemnitzben. Chemnitzben az állatvédő-egyesület klinikát szervezett, melyben szegény tulajdonosok szerencsétlenül járt vagy beteg kisebb háziállatait felveszik és ápolják.

Gyermekek állatvédő egyesülete. Wilmersdorfban Berlin mellett *Maass Erich* vasuti titkár kezdeményezésére a tisztviselő kaszinóban megalakult a gyermekek állatvédő egyesülete. Az alapítógyűlésen nagyszámban jelentek meg a gyermekek szüleik kíséretében. A program változatos volt, énekszámok és állatmesék előadásából állott.

Dr. Dilling és dr. Brütt tanárok, hamburgi iskolatanácsosok elfogadták a hamburg-altonai gyermekek állatvédő egyesületének védnökségét. Ez annál örvedetesebb, mert a tanfériak körében eddig nagyon ellenezték a gyermekek állatvédő egyesületének megalakulását.

Kutyákkal fuvarozni tilos. A nürnbergi városi tanács megtiltotta, hogy 1906. január 1-től kezdve kutyákat kocsik elé fogjanak. A kutyák helyét szamarakkal fogják pótolni.

Példák az állatok értelméről. *Ernesto Macini* írja a „Revue Rose”-ban, hogy némely vad néptörzs tagjai csak négyig tudnak számolni, ezzel ellentétben a „Hennegau”-i köszénbányában a lovak naponta 30 fordulót tesznek s a 30-ik forduló után azonnal az istállóba mennek és soha sem tévednek. Az indiai elefántok sem dolgoznak többet, ha elérkezett a pihenés ideje. *Montaigne* szerint a susai vízműnél dolgozó ökrök minden századik vödör után megpihennek. A madarak is tudják hány tojás van a fészükben.

Fritz, mint életmentő. Egy szegény olasz házaspár Svájc-ból vissza akart térni hazájába: Milanóba. Mivel vasutra nem volt elegendő pénzük, gyalog indultak neki a hágónak, de még féluton sem voltak, midőn az asszony kimerülve összeesett. Férje kétségbeesett segélykiáltásait meghallotta „Fritz”, a derék bernáthegeyi. A szerencsétleneket csakhamar megtalálta s egy kis időre tétlenül megállt, mintha gondolkodnék: vajjon mit is tehetne? Végre megfordult, visszaroht a menházba s a szerzeteseket elvezette a szerencsétlen utasokhoz. A férfi a szerzetesek támogatása mellett a saját lábán ment a menházba, de az asszony kezei és lábai megfagytak, őt a szerzetesek hordágyon vitték el. Mult télen „Fritz” 22 emberéletet mentett meg ily módon.

A norvégek állatszeretete. Norvégiában annyira szeretik az állatokat, hogy nem is tekintik szolgálknak, hanem mint barátal bánnak velük. Mihelyt a csikó megerősödött, mindenüvé szabadon követi anyját, ki a mezőre, csakugy mint az országuttra. Ily módon megszokják a szerszámot és a kocsis szavának engedelmeskednek. Ostort, — ha egyáltalán van a kocsisnál — nem igen használnak, mert a lovak a jó bánásmód következtében engedelmesek. Norvég ember a szekeret sohasem terheli meg túlságosan, emellett jól táplálja és gondozza lovait, ugy, hogy azok még 25—30 éves korukban is munkaképesek. Norvégiában a lovak és tehének oly szelidek, hogy bárki megsimogathatja őket, bárkinek a közeledését eltűrlik, anélkül, hogy csak meg is mozduljanak.

Állatkinzással folytatott csempészés. Az olasz-svájci határon, olasz falvakban jól tartják a kutyákat, azután elszállítják a legközelebbi svájci faluba, ahol koplaltatják őket, egy vámornek öltözött egyén pedig többször alaposan elpáholja őket. Ezután a kutya nyakába dohányt, cukrot vagy más vámköteles tárgyat tartalmazó csomagot kötnek és eleresztik; a szegény állat természetesen felkeresi az olasz falut, ahol vele olyan jól bántak, s messze elkerüli a vámoröket. A szegény csempészkutya persze sokszor lelővik.

Fékezőkészülékek kötelező használata. Bismarck grófné személyes buzdítására a beuteni kerület hatósága elrendelte, hogy minden teherkocsin fékezőkészülék legyen. A grófné született Tiele-Winkler és Felső-Sziléziából származik és saját tapasztalatból tudja, hogy mennyit kell a bányász és kohóművekben szenvedniök a tehervonó állatoknak.

Termékeny kutya. I. Commandich cs. k. kormányzó-sági állatorvos-assistens írja, hogy egy hosszuszőrű kutya (Gordonsetter és Spinone keresztezés), mely Baroni S. tulajdona, jun. 7-én, 24 óra lefolyása alatt 22 drb., egyenként 19—20 cm. hosszú és 280—300 gramm nehéz kölyköt ellett. — A kutyák fele him, fele nőivarú volt. Commandichot elhívták, ki 12 kölyköt halva találta az elhullás oka csak az, hogy a fiatal állatok nem tudtak elég gyorsan megszabadulni a magzatburoktól. A megmaradt állatok élénkek, anyjuk elegendő tejjel bír és táplálja őket. Az anya ezelőtt 14, majd 13 és 11 kölyket ellett.

Állatvédő-házunk.

IX., Ernő-utca 11—13.

Telefon 85—12.

Látogatási idő: Hétköznapon d. e. 9—12-ig, d. u. 3—6-; vasár és ünnepnapon csak d. e. 9—12-ig.

Állatvédő házukban kutyák mérsékelt díjazásért *fürdetnek és nyíratnak*, valamint *ápolás és megőrzés* végett elfogadtatnak.

Állatkedvelők ugyanott mindig kaphatnak kutyákat.

December hóban a tulajdonosok által beadott 29 kutya és 3 macska.

Az állatvédőház megnyitása óta (1905. június 15-től december 31-ig) 168 kutya, 19 macska, 1 liba, 1 kanári és 1 papagály adatott be.

Egyesületi hírek.

Országos Állatvédő Egyesület.

November havában beléptek:

Uj tagok: özv. Büchler Róza, László András, bankhivatalnok, Radig Alajos, mérnök, Roth Manó, H. Kiss Ernőné, dr. Koller Imréné, Jakabfy Ernőné, Kilényi Pál, közraktári igazgató, Adler Emil, műépítő.

Adományok:

Gróf Hallerné, Kinizsy Zsuzsika következő adományokat gyűjtött:

Gróf Hallerné, Kinizsy Zsuzsika 25 korona, báró Rothenthalné 20, dr. Erdős 2, özv. Kovácsyné 1, Papp János 1, Guido Mózes 1, Szathmáry Istvánné 1, Weisz János 1 korona. Összesen 52 korona.

A községi állatvédő-egyesület választmányi ülése.

A „Községi Állatvédő-Egyesület“ választmánya f. hó 2-án tartott ülésében a következő fontosabb határozatokat hozta:

A tél beállta szükségessé teszi a madarak rendszeres etetését. A múlt évben 50 etető házikóban nyertek a télvíz idején szinylődő madárkák eleséget s sokan házikó nélkül is etették a madarakat. Az egyesület választmánya elhatározta, hogy ez évben még nagyobb arányú akciót indít s egyeseket fel fog kérni a madarak rendszeres etetésére, — s a szükséghez képest etetőházikókat szerez be.

Az etetéshez 3 q kendermag, fél q tök s napraforgó mag — s megfelelő mennyiségű fagygyú beszerzését határozta el, kezelését Roth Jenő intézi.

Az utolsó közgyűlés óta 104 darab fészkelő házikót adott el az egyesület s mintegy 200 darab van még raktáron. A tagok mindegyike 1—2 fészkelőt kap tagdíj fejében az egyesülettől — s azokat az egyesület állíttatja fel.

Az „Országos Állatvédő-Egyesület“ ezidei gyermeknapját, — mely az idén 10 fillér — egyesületünk ingyen adja a tanulóifjúságnak s 240 darabnak megrendelését határozta.

A baromfiaknak a piacon való embertelen bánásmódja ellen szólalt föl *Törzs István* erdőmester s az egyesület választmánya a rendőrkapitányságnak e tárgyban való hivatalos megkeresését határozta el.

Tolnay János titkár.

A Szentgotthárdi és Vidéki Állatvédő Egyesület választmányi ülése.

A Szentgotthárdi és Vidéki Állatvédő Egyesület választmánya múlt évi december hó 1-én pénteken, délután 6 órakor a szentgotthárdi r. k. elemi iskolában ülést tartott, melyen Káposztássy Jusztinián elnöklete alatt a következők vettek részt: Balog Simon, Cseley József, Czencz József, Fodor Árpád, Huber Miksa, Kiss Elemér dr., Nádassy Kálmán, Pum Károly, Schaffer Imre dr., Urweisz József és Wellisch Béla.

Az elnök mindenekelőtt megható emlékbeszédet mondott az egylet feledhetetlen alapítója és alelnöke, Marich Zsigmond felett és indítványára az ő szép emlékét jegyzőkönyvileg megörökítette az egylet. Egyszersmind jelentette az elnök, hogy az egylet tagjai az elhunyt alelnök végtisztességén jelen voltak és kegyeletüket koszorúval s a megboldogultnak fiához, Marich Bélához intézett írásbeli részvétnyilatkozattal is kifejezték. A részvétirat annak idején megjelent a „Szent Gotthárd“-ban. Marich Béla köszönő levelet intézett az egylethez.

Ezután jelentette az elnök, hogy múlt évi március 12-én tartott közgyűlés megbízása szerint ő, Fodor Árpád, Kiss Elemér dr. és Rechnitzer Pál megszerkesztettek egy megyei szabályrendelet-javaslatot az állatvédelem érdeké-

ben. Fodor Árpád titkár-jegyző felolvasta ezt, a választmány változatlanul elfogadta és megbizta az elnökséget, hogy a megyei törvényhatóság elé terjessze.

A titkár-jegyző a következőket jelentette:

1. A közgyűlés jegyzőkönyve a tagok névsorával megjelent a helyi lapban, azonkívül 300 példányban magyarul és 200 példányban magyarul és németül külön füzetben is megjelent és a jegyzőkönyvet az Országos Állatvédő Egyesület is fölvette Évkönyvébe. A német fordítást az alelnök végezte.

Az O. Á. E. 220 példányt küldött Évkönyvéből. Ezeket és az évi jelentés füzetét a tagok és a közönség kapták meg.

2. Ötféle majolika-fészkelőt hozott az alelnök — megbízás szerint — Németországból mintáknak. Ezeket megszemléltek a jelenvoltak. A természetes élőfának sikerült utáinzatai. Kipróbálás után ezeknek a mintájára készített az egyesület mesterséges fészkeket cserépből vagy fából.

3. Kukuljevic József, az „Állatvédelem“ c. szaklap szerkesztője, 3 grafikai táblát készített a kőszegi, soproni és szentgotthárdi egyesületek madárvédelmi működésének statisztikai fölmutatására. Ezek az Olvasó Egyesületben vannak kifüggesztve.

4. Az „Állatvédelem“ c. budapesti szakt folyóirat minden számából 10—10 példányt kapott az egyesület ingyen. Ezek számára 2 újságtartó tábla készült, egy az Olvasó Egyesület, egy pedig az Iparos- és Kereskedő-Ifjúság Önképző-Egylete részére.

5. Állatvédelmi cikkeket közölt a helyi lapban az alelnök és a titkár.

6. Grimm Gusztáv, az O. Á. E. ügyvivő alelnöke, tiszteletbeli tagunk, 20 kort., Vajda Ödön zirci apát védőnk 10 kort. és a Gyanafalvi Takarékpénztár is 10 kort. adományozott az egyesületnek. Ez ajándékokat megköszönte az elnökség.

7. Az O. Á. E. följánlotta, hogy 1906-iki gyermek-naptárát 7 fillérjével vegye meg az egyesület. A kitűnően szerkesztett könyvecske tiszta jövedelme az Eötvös-alapé lesz, mely azt özvegyek és árvák segélyezésére fordítja. E könyvecske lelkes hirdetése megjelent a „Szent-Gotthárd“-ban. 300 példány megrendelésére kapott fölhatalmazást az elnökség.

8. Szükséges az Állatvédő Törvénykönyv és újabb állatvédő iratok terjesztése. Ezeknek beszerzésére megbízást kap az elnökség.

9. 1905. december hó 17-én, vasárnap d. e. 10 órakor a főgimnázium tornacsarnokában Német Vilmos tanár állatvédelmi előadást tartott a hazai hasznos és káros madarakról. Az elnök fölkerlte Nádassy Kálmán dohánygyári aligazgatót, hogy ritkaság gyűjteményéből engedje át ez alkalomra a megfelelő kitémött madarakat. Nádassy Kálmán ezt szívesen megígérte.

10. Az alapszabályok szerint a kötelező 3 év letel-

tével és haláleset következtében 20 tagot veszített egyesületünk. Ámde 28 új tagot nyert az egyesület, s ezeknek felét a titkár és a pénztáros gyűjtötte a múlt év június 29-iki vasdobrai állatvédő-kirándulás alkalmával. Vasdobrán igen sok fészkelőt talált a küldöttség mindenféle éneklő madárral. E fészkelőket nagyrészt Fábry Pál ottani lelkész maga készítette. A tagok száma tehát 8-al szaporodott s összesen 183.

Uj tagok a következők: Taxis János gróf Pinkafőn, alapítótag. Rendes tagok helyben: Balog Simon jár. számvevő, Balázs Sándor tanár, Bálint Károly tanár, Cenc József tanár, Deutsch Gyula főgimn. tanuló, Erdélyi Alajos tanár, Glósz János tanár, Jandl Henrik tanár, König Sándor dr. ügyvédjelölt, Német Ferenc vendéglős, Német Vilmos tanár, Réger Béla dr. tanár, Vargyassy Gyula, gyógyszerész. Rendes tagok másutt: Clement Ferenc molnár Rábászentmárton; Dirnbeck János tanító, u. o. Gruber Hugó körjegyző, u. o.; Hőbaus Antal tanító, Vasdobra; Fábry Pál ág. h. ev. lelkész, u. o.; Hőbe Károly plébános u. o.; Keresztury Vince plébános, Alsószőlőnk; Leyrer Károly körjegyző, Vasdobra; Marich Béla London, Müller Ferenc ev. tanító, Vasdobra; Németh Kálmán tanító, Magyarlak; Soller István vendéglős, Vasdobra; Wallner Adolf tanító, Alsószőlőnk és Wehovcsics József s.-jegyző, Rábászentmárton. (Alapítótagságdíja egyszersmindenkorra legalább 20 kor., családtagság 4 kor., rendes tagság 2 kor. pártoló tagság tetszés szerinti évi díjjal jár.)

Erre azt indítványozta az elnök, hogy a vidék nagyobb gabonakereskedőihez kérelmet intézzen az egyesület a madarak téli etetésére való ocsu adományozásáért. Az indítványt a választmány egyhangulag elfogadta.

Majd bemutatta az elnök a szentgotthárd—csőrötneki erdőgondnokság erdőri személyzete által 1904. február 1-től 1905. január 31-ig (tehát egy év alatt) elejtett kártékony vadak érdekes statisztikáját. E szerint az elejtett káros vad összesen 666 és pedig: 23 kóbor kutya, 62 kóbor macska, 3 nyest, 9 borz, 6 menyét és görény, 31 róka, 130 mókus, 19 karvaly, 54 vércse és 329 szarka meg varju. Legtöbbet (151) lőtt Sós György orfalusi segédőr, azután (100) Fodor József nagyfalusi segédőr, Gresica Ferenc talapatkai erdőőr (98) és Kondor József balázsfalusi vadőr (87). — A legjobb pusztítókat meg fogja jutalmazni az egyesület a közgyűlés alkalmával. E célból a többi vidékbeli uradalmat is fölszólítja hasonló jelentés beküldésére. A hasznos és élvezhető vadak elejtéséről pedig a vadászoktól fog számadatokat szerezni.

Végre Pum Károly pénztárnok jelenti, hogy az egyesület eddigi bevétele 821'27 kor., kiadása 69'23 kor., vagyona tehát 752'04 kor.

Több tárgy nem lévén, az elnök szíves üdvözlettel eljenzések között bezárta az ülést.

Fodor Árpád, titkárjegyző.

„A turista és az állatvédelem.“

Irta: Krump Miklós.

Felolvasta a Dunántúli Turista-Egyesület 1905. évi november 11-én a soproni Pannónia-szálloda termeiben rendezett előadási estélyen *Wachtel Frigyes*.

Nem akarom próbára tenni a tisztelt hallgatók türelmét azzal, hogy elmondjam itt az állatvédők működésének céljait, vagy azzal, hogy felsoroljam mindazt, amit azok eddig elértek és elérni még akarnak.

A soproni állatvédő egyesület eddigi, hat évi jóvedelmének legnagyobb részét arra fordította, hogy egész megyénk lakóival, sok ezer számban szétküldött röpiratok és különféle könyvecskék útján megismertesse ezt; így tehát feltehetem, hogy a tisztelt hallgatók előtt sem ismeretlenek ezen egyesületek céljai.

Tehát nem akarom azokkal az uraságokat esetleg untatni.

Ezelőtt már régebben a soproni állatvédő-egyesület egyik gyűlésén indítványoztatott, hogy rendezzen a dunántúli turista egyesülettel együtt előadási estélyeket. Már akkor láttam a messzetávolban, egy ilyen estély *egyes* vendégeinek ajkain azt a lappangó kérdést: hogy hogyan illik össze ez a két fogalom „*Turisztika és Állatvédelem!*“?

Hány turista van, aki még saját teste épségét, sőt életét is, semmibe sem veszi, hogyan lenne az ilyen ember tekintettel más élő lényekre, állatokra?

Talán igazuk van, hogy az ilyen, sőt talán más, kevésbé elszánt turista is, semmibe sem veszi az állatvilágot, — de azt hiszem, hogy nagyon kevés lehet az ilyen.

Az ugynevezett — „Bergfex-ek“-ről — (magyarul: „a hegymászás *bolondjairól*“ — nem is akarok szólni; hogy *mért* nem? Azt eléggé mondja a magyar nyelvük. Turista-csillagok akarnak lenni, de többnyire csak hulló-csillagokká válnak. Évenként olvasni vagy hallani lehet hullásukról.

Előre kiszámítani persze nem lehet a hullási idejüket, úgy például, mint a Leonidákét, ha ez lehetséges volna, akkor talán mégis inkább csak alulról néznék meg azt a pottyantó, meredek sziklát.

Nem hallottak még róluk?

Különös ismertetőjelük az, hogy nagyon szeretnek négykézláb járni.

Nem kívánható tőlük, hogy például lefelé vezető, önkénytelen utazások alkalmával utközben esetleg, valamely állatot meg ne bántsanak még pedig már azért sem kívánható ez tőlük, mert annyira még nem

vitték a Bergfex urak, hogy az ilyen utakon való kitérés megtanulták volna. Hagyjuk tehát őket és ne követeljünk olyasmit, ami lehetetlen.

A Bergfexek ellentéte a turistáknak az a fajtája, amelynek tagjai, daczára a teljes és kifogástalan turista-felszerelésnek és daczára annak, hogy még elég fiatalok, a veszély nélkül megmászható hegyeket is csak alulról méltatják megtekintésre és csak lapos helyen vagy legfeljebb valamely magasabban fekvő vendéglő négy fala között érzik magukat elég biztonságban.

E fajtára már könnyebben lehet ráismerni, van több különös ismertető jele, még pedig: Turista kalandjait illetőleg jobban tudnak latinul, mint akármelyik vadász-ember, négykézláb nem szeretnek járni és ha komoly munkáról van szó, akkor hajuk égnek áll és morgásban adnak kifejezést nem-tetszésüknek.

Elhagyom az egyiket jobbra, a másikat balra és áttérek a középső utra, a turisták azon csoportjához, amelynek tagjai ismerik a turisztika tulajdonképeni nemes-komoly hivatását és így nem barátjai sem a tulajásznak, sem pedig az ellentétének.

Áttérek azokhoz, akik nem gondolnak valamely kiránduló kezdőpontján már annak célpontjára. Akik nemcsak ezen célpont kedvéért rándulnak ki, — hanem azért is, hogy az egész, sokszor nagyon hosszú uton élvezzék a természet szépségeit, hogy gyönyörködjenek a szabad természetben látott és tapasztalt harmoniában, hogy egészséget szivjon testük és nemesedjék lelkük.

Itt már találkozik és együtt haladhat a turista az állatvédővel. Hisz az állatvédő legnagyobb munkatere szintén maga a szabad természet; ott őrökdi, hogy annak megható harmoniáját meg ne zavarják durva, kegyetlen kezek, azon harmoniát, amelyben az igazi turista is legfőbb gyönyörét találja.

A turistaság megnyit utakat és könnyen hozzáférhetővé tesz oly magasan fekvő helyeket, ahonnan széttekintve, bámulattal megfigyelheti az ember a világ nagy óraművének egy részét, ahonnan láthatja ezen óramű egyes kerekeinek harmonikus egybekapását; láthatja, hogy mily apró teremtmény ő maga abban a nagy műben és ahol be fogja látni, hogy egy ilyen apró teremtménynek ott gorombáskodnia vagy kegyetlenkednie semmi joga nincs.

A természetben uralkodó harmóniát különféle módon megzavarják ugyan, de semmi sem képes azt rútabbul megzavarni, mint egy annak bármely teremtményén elkövetett kegyetlenség vagy durvaság, amely ellen tiltakozik az állatvédő, de tiltakozni fog a természet valódi barátja, az igazi turista is. — Bizonyítja ezt

az is, hogy a dunántuli turista-egyesület tagjainak nagy része egyuttal tagja a soproni állatvédő-egyesületnek is.

Ki is lehetne gyakoribb tanuja az ilyen kegyetlenkedéseknek, mint éppen a turista? és kitől lehetne első sorban elvárni, hogy meg legyen benne a szükséges erély, az ilyen kegyetlenkedések ellen kellőképen eljárni, mint éppen az igazi turistától? Ő használja ki legjobban a rendelkezésre álló idejét a szabad természetben; ő az, aki nem riad vissza egykönnyen, ha valahol erélyes fellépés szükséges.

Ezelőtt tíz évvel nem volt még sem állatvédő-, sem pedig turista-egyesületünk. Erdőségünkben épügy, mint környékünk többi erdeiben is, úgy ki volt pusztítva akkor a madárvilág, hogy ott a turista óraszámra járkalhatott, akár az akkor még kevés hozzáférhető helyeken, akár a többi, akkoriban még rossz utakon, anélkül, hogy egy-két madárkánál többet látott vagy hallhatott volna. Egyhangu, komor volt az erdőség, szomorú volt ott a séta. — Ma madarak dala kíséri turistáinkat erdőségünk sok, szép útján mindenütt. A madarak vidámsága felvidítja az ő szívüket is, nem engedi meg, hogy bú foglalja el azt. (Ezt állatvédő-turistáinknak köszönhetjük.)

Ugy, amint bántja a természetbarát kedélyét a madárdal nélküli erdőség komorsága, éppen úgy bán-tani fogja azt minden, bárhol látott kegyetlenkedés vagy durvaság is.

Most még csak egy kérdést, illetve kérést engedjenek meg a tisztelt olvasók:

Tudják kérem, hogy mi az az arany szabadság? Hogyne tudnák, megtanulták azt már becsülni az iskolában, akkor, amikor önöknek vagy társaiknak az előadás után, ahelyett hogy haza mehettek volna, — ott kellett maradniok, tudniillik büntetésből.

Hogyan érezték magukat? Pedig akkor aránylag csak nagyon rövid ideig nem élvezték azt az arany szabadságot.

És azok a szegény háziállatok? Egész életükön át rabszolgái az embernek, nincs szabadságuk. Ne engedjék meg, hogy valaki kegyetlenkedjék velük.

A turista nem gyalogol mindig, sokszor kénytelen kocsit használni; nézze meg ilyenkor az abba befogott lovat és ha látja, hogy az agyon van csigázva vagy nincs kellőképp gondozva: ne vegye azt igénybe és mondja meg annak a kocsisnak, hogy miért nem.

Ne engedje meg a turista azt sem, hogy valaki bántsa kis énekeseinket, amelyeknek dala őt künn a szabadban gyönyörködteti.

Mit érezhet a szük kalitkában a madárka kis

szive, ha kinéz a szabadba, hallja társainak csalogató hangját és nem képes áttörni börtöne falait?

A turistát hatalmas erővel vonzzák és csalogatják a természet szépségei, nem bírná ki soká hajléka négy fala között; ő tudja legjobban, hogy mit érezhet a rab madárka kis szive.

Aki az elzárt madárka dalát szereti hallgatni, az a természetnek nem valódi barátja az nem turista.

Igy egészítheti ki egymást a turista és az állatvédő munkája és így haladhat együtt előre a turisztika és az állatvédelem a kitűzött, nemes cél felé.

Lányok pedig ne válasszanak maguknak olyan férfit élettársul, aki nem állatvédő, mert az Önökkel sem fog jól bántani, sem pedig olyant, aki nem turista; mert az Önöket is kalitkába fogja zárni.

Az Országos Állatvédő Egyesület kiadásában megjelent:

ÁLLATVÉDŐK TÖRVÉNYKÖNYVE

AZ ÁLLATVÉDELEMRE VONATKOZÓ ÖSSZES ÉS AZ ÁLLATEGÉSZSÉG-
ÜGYI NEVEZETESEBB TÖRVÉNYEK ÉS RENDELETEK GYŰJTEMÉNYE.

IRTA:

K. NAGY SÁNDOR

PESTVIDÉKI KIR. TÖRVÉNYSZÉKI BIRÓ.

HARMADIK BŐVITETT KIADÁS.

Ára 60 fillér.

AZ EMBER ÉS A KUTYA. VÉDEKEZÉS A VESZETTSÉG ELLEN.

IRTA:

K. NAGY SÁNDOR

PESTVIDÉKI KIR. TÖRVÉNYSZÉKI BIRÓ.

MÁSODIK BŐVITETT KIADÁS.

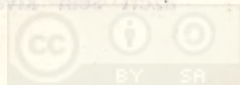
Ára 30 fillér.

GYERMEK-NAPTÁR

AZ 1905/1906. ÉVRE.

80 OLDAL TARTALOMMAL, ILLUSZTRÁLVA.

Ára csak 10 fillér.

IFJ. KÜHNEL MÁRTON állami támogatással létesült
ELSŐ MAGYAR FÉSZEKODUGYÁRA
 BARANYA-KÁRÁSZON (u. p. Szászvár.)

Szerződésileg kötelezve kizárólag a M. Ornithologiai Központ által megállapított mesterséges fészekoduminták gyártására s ennek fejében a nevezett intézet védőjegyét (M. O. K. betűket) alkalmazhatja készítményein.

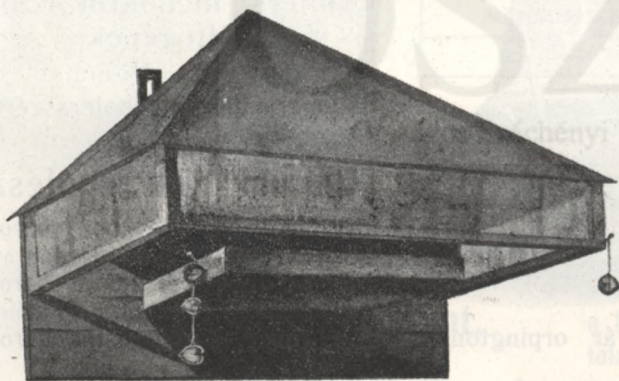
1906-tól kezdve gyártja a mellékelt ábrán látható odumintát **A** és **B** nagyságban (A kisebb, B nagyobb).

A minta: Az összes odulakó **czinegék**, továbbá a csuszka, fakusz, nyaktekercs, kormos légykapó, kerti rozsdafarku és a kis fakopáncs számára.

B minta: Különösen a **szénczinege**, továbbá az **A** mintánál felemlítettek számára is.

Mindkét minta szerszám nélkül leemelhető fedéllel készül. Legcélszerűbb $\frac{2}{3}$ rész **A** mintát és $\frac{1}{3}$ rész **B** mintát beszerezni.

Készülnek ezenkívül tágniyilásu odvak is **C** jeggyel, szürke légykapó, házi rozsdafarku és fehér barázdabillegető számára.

Téli etetőket is készít a gyár 2 mintában, u. m.: **etetőszekrény** és **etetőgunyhó**. Utóbbit egészben is szállítja vagy kívánatra csak a felsőrészt, melyet a megrendelő maga állít lábakra. Mindkét etetőt üvegezés nélkül szállítja, a közönséges ablaküvegdarabokat a megrendelő egyszerűen szögekkel erősítheti a keretekbe.

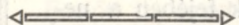
Bővebb felvilágosítással a gyár árjegyzéke szolgál. A fent jelzett gyártmányok a

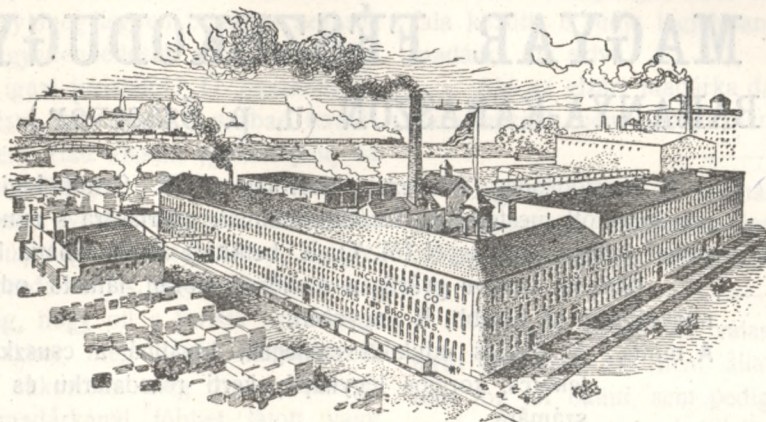
Magyar Mezőgazdák Szövetkezetében
 is megrendelhetők.

Cyphers Incubator Társaság Buffalo (Amerika)

A világ legnagyobb
baromfi-
keltető-gép
gyára.

10 év alatt több mint
100.000 drb gépet
szállított a gyár mind
az öt világrészbe.

Kizárólagos vezér-
képviselőség Magyar-
ország részére a

☐ Magyar ☐

Mezőgazdák

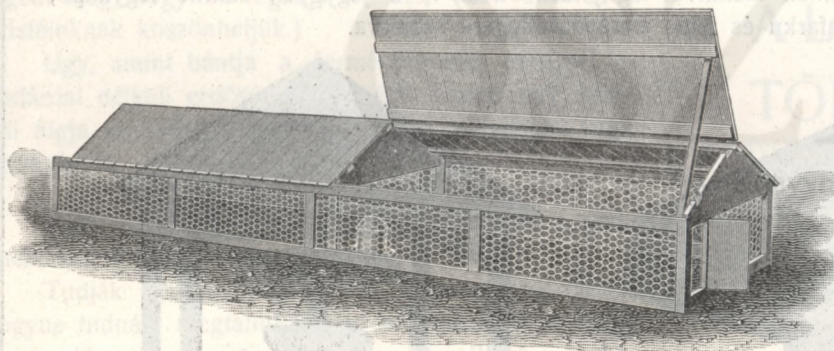
Szövetkezete

Budapest, V. ker.,

Alkotmány-u. 31.

A keltető-gép előnye:

1. Hogy bármikor, tehát éppen olyan időben mikor a fiatal baromfinak magas ára van, állíthatunk elő piaczképes árut.
2. Nincs annyi vesződség a géppel, mint a kotló etetése és tisztántartásával.
3. A gép megbízhatóbb mint a kotló, mert nem hagyja el a tojásokat.

A világhírű

**Cyphers Incubator csibe-
keltetőgépek,**

a „Farbwerke Hoechst“ czég
Galloserin baromfi choleraszéruma

Kovács-féle

„Unicum“ tyukcsapófészek

kizárólagosan. Továbbá baromfi-
udvarok, telepek berendezése vala-
mint az összes cikkek a baromfi-
tenyésztéshez, ugyszintén a Fatteringer

húsrostos baromfi eledele és az erőtakarmánygyár orpington melasse rovar és húsrostos baromfi-
takarmánya legjutányosabban beszerezhetők a

MAGYAR MEZŐGAZDÁK SZÖVETKEZETÉ-nél Budapest, V. Alkotmány-u. 31.

„CYPHERS“ csibe=keltetőgép. Az eddig forgalomban levő összes keltetőgépek között a legtokéletesebb és a legmagasabb %-al eredménnyel dolgozó gép.

Ezen gépnek rendkívüli nagy előnye, hogy a hőszétömlési szabályozó készüléke teljesen önműködő, tehát a gépben szükséges állandó hőfokot teljesen önműködőleg szabályozza és így a kezelőnek más dolga a géppel nincs, mint naponta a lámpabelet levágni, a lámpát petrolummal megtölteni és a tojásokat megforgatni.

A gép bár szárazmeleg levegővel dolgozik mindazonáltal a fűtőkészüléke úgy van szerkesztve, hogy a levegő egyidejűleg meleget és nedvességet is nyer, ugyannyira, hogy a levegő nedvességtartalma a gépnek keltető kamrájában éppen olyan, mint a külső levegőé. Teljesen így van ez a kotlóknál is.

A gépek árai: 0 szám körülbelül 60 tojásra 135.— korona, csomagolása 8.— korona

1	”	”	120	”	180.—	”	”	8.50	”
2	”	”	220	”	225.—	”	”	12.—	”
3	”	”	360	”	300.—	”	”	16.—	”

ÁLLATVÉDELEM

○○○ A MAGYARORSZÁGI ÁLLATVÉDŐ EGYESÜLETEK KÖZLÖNYE ○○○

○○ KIADJA AZ ORSZÁGOS ÁLLATVÉDŐ EGYESÜLET BUDAPESTEN ○○

IX., Ernő-utca 11-13. sz. Telefon 85-12.

Ezen lap közleményeinek utánnymását nemcsak szívesen megengedjük, hanem tisztelettel kérjük is.

Megjelenik egyszer havonként. || Előfizetési ára 1 évre 2 korona

III. ÉVFOLYAM

1906. FEBRUÁR

.. 2. SZÁM ..

Az állatok jogai és az embernek kötelességei az állatok iránt.

HENRY S. SALT UTÁN.

II.

Házi állatok.

Ha az állatok jogairól általában beszélünk, nem tehetünk különbséget a házi állatok és a szabadságban élő állatok között. Azokat a bizonyos, némileg korlátozott jogokat, melyeket fentebb az állatokra nézve általában követeltünk, nem lehet elvitatni sem a házi, sem a szabadban élő állatoktól. Mindkét kategóriának megvan a maga joga, csak hogy azok terjedelme és jelentősége a két kategóriában különböző.

A háziállatoknál az állatok jogát erősebben hangsúlyozzuk és követelhetjük, mert az ember felelőssége az állatokra nézve tagadhatatlanul fennáll, miután ő az,

a ki ez állatoknak életfeltételeit módosította és megváltoztatta. Mindenütt és mindég az egész világon ezek a hű és türelmes munkások az emberek hasznára számtalan szolgálatot tesznek ugyancsak megszámlálhatlan szenvedések árán.

Viszonzás fejében ma már senki sem meri tagadni, hogy a háziállatoknak jogai is vannak. De az ember eléggé ügyesen kisiklik a kötelességek teljesítése alól.

Midőn az ember az állatok munkájából és szenvedéséből hasznot húz, moralistáink azt vitatják, hogy ez a rendje a dolgoknak és hogy ez az állapot az állatokra nézve is a legkedvezőbb.

A mi társadalmi erkölcsünk ilyen formán, mint egyéb kérdésekben is helyesel minden rendszert, melyet elejteni nehéz.

Nézetünk szerint, ha kiragadtuk az állatokat az ő szabadságukból, akkor azt természetesen magunk kedvéért és magunk hasznára, nem pedig az állatok érdekében tettük. Azért nem mondhatjuk, hogy hálával tar-